

A TANÁCS 2004/113/EK IRÁNYELVE

(2004. december 13.)

a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény, amelyeket valamennyi tagállam aláírt.

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre, és különösen annak 13. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel a Bizottság javaslatára,

tekintettel az Európai Parlament véleményére⁽¹⁾,tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére⁽²⁾,tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére⁽³⁾,

mivel:

(1) Az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkével összhangban az Európai Unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása és a jogállamiság elvein alapul, amely alapelvek közzé a tagállamokban, továbbá az Európai Unió a közösségi jog általános elveiként tartja tiszteletben az alapvető jogokat úgy, ahogyan azokat az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény biztosítja, illetve ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból erednek.

(2) Minden ember törvény előtti egyenlőséghez és megkülönböztetés elleni védelemhez való joga egyetemes emberi jog, amelyet elismer az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, az Egyesült Nemzeteknek a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezménye, a faji megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény, az Egyesült Nemzeteknek a polgári és politikai jogok, valamint a gazdasági, szociális és kulturális jogok egyezségkömánya, továbbá az emberi jogok és

(3) A megkülönböztetés tiltása mellett fontos tiszteletben tartani más alapvető jogokat és szabadságokat, ideértve a magánélet és a családi élet védelmét, illetve az ezekhez kapcsolódó műveleteket, valamint a vallásszabadságot.

(4) A nők és férfiak közötti egyenlőség az Európai Unió egyik alapelve. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 23. cikke értelmében tilos a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés, és a nők és férfiak közötti egyenlőség minden téren biztosítandó.

(5) Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 2. cikke megállapítja, hogy ezen egyenlőség előmozdítása a Közösség egyik legfontosabb feladata. Hasonlóképpen, a Szerződés 3. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a Közösségnek minden tevékenysége során törekednie kell az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdítására.

(6) A Bizottság a szociálpolitikai agendáról szóló közleményében kinyilvánította a munkaerőpiacon kívüli, a nemi alapú megkülönböztetésről szóló irányelv javaslatára vonatkozó szándékát. Egy ilyen javaslat teljes mértékben megfelel a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó közösségi keretstratégiához kapcsolódó cselekvési program létrehozásáról (2001–2005)⁽⁴⁾ szóló, 2000. december 20-i 2001/51/EK tanácsi határozatnak, amely program kiterjed minden közösségi politikára és célul tűzi ki a nők és férfiak közötti egyenlőséget azáltal, hogy a politikák egymáshoz igazítása és a gyakorlati intézkedések végrehajtása révén javítja a nők és férfiak társadalmi helyzetét.

(7) Az Európai Tanács 2000. december 7-9-i nizzai ülésén felszólította a Bizottságot, hogy egy, a nemek közötti egyenlőséget a foglalkoztatáson és a szakmai életen kívül eső területeken is előmozdító javaslat elfogadásával erősítse meg az egyenlőséghez kapcsolódó jogokat.

⁽¹⁾ 2004. március 30-án elfogadott vélemény (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé).

⁽²⁾ HL C 241., 2004.9.28., 44. o.

⁽³⁾ HL C 121., 2004.4.30., 27. o.

⁽⁴⁾ HL L 17., 2001.1.19., 22. o.

- (8) A Közösség számos jogi eszközt elfogadott a nemek közötti munkaerőpiaci megkülönböztetés megakadályozása és leküzdése érdekében. Ezek a jogi eszközök bizonyították a jogszabályok értékét a megkülönböztetés elleni harcban.
- (9) A nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés, ideértve a zaklatást és a szexuális zaklatást is, a munkaerőpiacon kívüli területeken is előfordul. Az ilyen megkülönböztetés egyaránt ártalmas lehet, és akadályozza a nők és férfiak teljes és sikeres beilleszkedését a gazdasági, illetve társadalmi életbe.
- (10) A probléma különösen az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása terén nyilvánvaló. Ily módon a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés e téren megakadályozandó és kiküszöbölendő. Ez a cél jobban elérhető a közösségi jogszabályok révén, úgy ahogy azt a személyek közötti faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelv⁽¹⁾ esete is mutatja.
- (11) A vonatkozó jogszabálynak meg kellene akadályoznia a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetést az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása terén. Áruk alatt az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó rendelkezései értelmében meghatározottak értendők. Szolgáltatások alatt az e szerződés 50. cikke értelmében meghatározottak értendők.
- (12) A nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés megakadályozása érdekében ez az irányelv vonatkoznia kell mind a közvetlen, mind a közvetett megkülönböztetésre. Közvetlen megkülönböztetés csak az, amikor nemi hovatartozása miatt egy személy kevésbé kedvező bánásmódban részesül, mint egy hasonló helyzetben lévő másik személy. Ennek megfelelően, például, a nők és férfiak közötti, a nők és férfiak elértő fizikai adottságaiból adódó különbségtétel az egészségügyi szolgáltatások nyújtása terén nem minősül hasonló helyzetnek, így megkülönböztetésnek.
- (13) A megkülönböztetés tilalma olyan személyekre vonatkozik, akik a nyilvánosság számára hozzáférhető és a magán, illetve családi életen kívül eső területeken kínált árukat és szolgáltatásokat biztosítanak, valamint az ilyen vonatkozású ügyletekre. Nem vonatkozik azonban médiatartalomra és hirdetésekre, valamint nyilvános vagy magánoktatásra sem.
- (14) Minden személy szerződéses szabadsággal rendelkezik, beleértve az ügyletben részt vevő szerződéses fél megválasztásának szabadságát is. Az árut vagy szolgáltatást biztosító személy szerződéses partnerének megválasztását számos szubjektív tényező indokolhatja. Amennyiben a szerződéses fél kiválasztása nem a nemi hovatartozáson alapul, úgy ezen irányelv nem érinti a személyes szabadságot a szerződéses fél megválasztásának tekintetében.
- (15) A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének végrehajtására már számos jogi eszköz létezik a szakmai élet és foglalkoztatás terén. Ezért ez az irányelv nem alkalmazandó erre a területen. Ugyanez vonatkozik az önálló vállalkozói tevékenységre annyiban, amennyiben azokat már létező jogi eszközök szabályozzák. Az irányelv csak a magán-, önkéntes és a munkáltatói viszonytól független biztosításra és a nyugdíjakra vonatkozik.
- (16) A bánásmódban megmutatkozó különbségek kizárólag azon esetben fogadhatók el, ha azokat törvényes cél igazolja. Törvényes célnak tekintendő például a nemi vonatkozású erőszak áldozatainak védelme (olyan esetekben, mint például a kizárólag azonos neműek számára fenntartott menedékek létesítése), vagy a magánélet, illetve méltóság oka (olyan esetekben, mint például egy személy általi szállásnyújtás saját otthonának egy részében), a nemi egyenlőség, illetve a nők és férfiak érdekeinek előmozdítása (például azonos neműek önkéntes testületei), az egyesülés szabadsága (azonos neműek magánklubjaiban vállalt tagság esetén), valamint sporttevékenységek szervezése (például azonos neműek sporteseményei). Minden korlátozásnak azonban megfelelőnek kellene lennie és szükségszerűen összhangban kellene állnia az Európai Közösségek Bíróságának esetjogából származó követelményekkel.
- (17) Az egyenlő bánásmód elve az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében nem jelenti azt, hogy a létesítményeket a nők és férfiak számára mindig megosztva kellene biztosítani, annyiban, amennyiben azok nyújtása valamelyik nem számára nem kedvezőbb.
- (18) A nemekre vonatkozó biztosításmatematikai tényezők használata széles körben elterjedt a biztosítás és a kapcsolódó pénzügyi szolgáltatások terén. A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása érdekében, a nemek mint biztosításmatematikai tényezőknek a használata nem eredményezhet különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban. A piac hirtelen alkalmazkodását elkerülendő, ez a szabály kizárólag az ezen irányelv nemzeti jogba való átültetésének időpontját követően megkötött új szerződések tekintetében alkalmazandó.

⁽¹⁾ HL L 180., 2000.7.19., 22. o.

- (19) A nemek között előfordulhatnak bizonyos eltérések a kockázati csoportokat illetően. Egyes esetekben a nemi hovatartozás csak az egyik, de nem feltétlenül az egyedüli meghatározó tényező a biztosítandó kockázatok értékelésekor. Az ilyen típusú kockázatok biztosítására vonatkozó szerződések esetére a tagállamok határozhatnak úgy, hogy mentességet engedélyeznek az unisex biztosítási díjak és juttatások szabálya alól, amennyiben biztosítani tudják, hogy a kalkulációk alapjául szolgáló biztosításmatematikai és statisztikai adatok megbízhatóak, rendszeresen frissítettek és a nyilvánosság számára hozzáférhetőek. Mentesség kizárólag abban az esetben engedélyezhető, ha a nemzeti jogszabály még nem alkalmazta az unisex szabályt. Öt évvel az ezen irányelv nemzeti jogba való átültetését követően a tagállamok újra megvizsgálják ezeknek a mentességeknek az indokoltságát, a legfrissebb biztosításmatematikai és statisztikai adatoknak, valamint ezen irányelv nemzeti jogba való átültetése után három évvel készített bizottsági jelentésnek a figyelembevételével.
- (20) A nőkkel szembeni kevésbé kedvező bánásmódot terhességük vagy anyaságuk okán a nemi hovatartozáson alapuló közvetlen megkülönböztetésnek kell tekinteni és mint ilyet tiltani kell a biztosítási és ahhoz kapcsolódó pénzügyi szolgáltatások terén. A terhesség és anyaság kockázataihoz kapcsolódó költségek ily módon nem terhelhetők kizárólag az egyik nem képviselőire.
- (21) Azon személyek számára, akik nemi hovatartozásuk miatt hátrányos megkülönböztetést szenvedtek el, biztosítani kell a jogi védelem megfelelő eszközeit. A védelem hatékonyabb szintjének biztosításához az egyesületeket, szervezeteket és egyéb jogi személyeket fel kell jogosítani arra, hogy – amennyiben a tagállamok úgy határoznak – részt vehessenek az eljárásokban az áldozat nevében vagy érdekében, a bíróság előtti képviseletre és védelemre vonatkozó eljárás nemzeti szabályainak sérelme nélkül.
- (22) A bizonyítási teher szabályait módosítani kell, amikor valószínűsíthető megkülönböztetés áll fenn, valamint ha az egyenlő bánásmód elvének hatékony alkalmazása megkívánja; a bizonyítási teher visszaszáll az alperesre, ha az ilyen megkülönböztetést bizonyítanak.
- (23) Az egyenlő bánásmód elvének hatékony alkalmazása megkívánja a viktimizációval szembeni megfelelő jogi védelmet.
- (24) Az egyenlő bánásmód elvének előmozdítása céljából a tagállamok ösztönzik a párbeszédet azon érdekelttekkel, amelyeknek törvényes érdekükben áll, hogy – a nemzeti jogrendszerrel és gyakorlattal összhangban – hozzájáruljanak a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés elleni küzdelemhez az árukhoz és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok nyújtása terén.
- (25) A nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetéssel szembeni védelem önmagában azáltal is erősödne, ha az egyes tagállamokban olyan szerv vagy szervek léteznének, amelyek hatásköre kiterjed a megkülönböztetéssel összefüggő problémák elemzésére, a lehetséges megoldások tanulmányozására és az áldozatoknak biztosított konkrét segítségnyújtásra. Ezen szerv vagy szervek az emberi jogok védelmével, illetve az egyén jogainak védelmével, továbbá az egyenlő bánásmód elvének alkalmazásával nemzeti szinten megbízott intézmények részét képezhetik.
- (26) Ez az irányelv minimumkövetelményeket állapít meg, meghagyva ezzel a tagállamok számára azt a lehetőséget, hogy kedvezőbb rendelkezéseket vezessenek be vagy tartsanak fenn. Ezen irányelv végrehajtása nem szolgálhat igazolásul a tagállamokban már meglévő védelmi szint csökkentésének igazolásául.
- (27) A tagállamoknak hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat kell előírniuk az irányelvből adódó kötelezettségek megsértése esetére.
- (28) Mivel ezen irányelv célját – nevezetesen a megkülönböztetéssel szembeni magas szintű közös védelem biztosítása minden tagállamban – a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, és ezért ez a cél a tervezett intézkedés terjedelme miatt közösségi szinten jobban megvalósítható, a Közösség a Szerződés 5. cikkében meghatározott szubszidiaritás elvével összhangban intézkedéseket fogadhat el. Az ugyanebben a cikkben meghatározott arányosság elvével összhangban ez az irányelv nem haladja meg a fenti cél eléréséhez szükséges mértéket.
- (29) A jobb jogalkotásról szóló intézményközi megállapodás⁽¹⁾ 34. bekezdésével összhangban a tagállamokat ösztönözni kell arra, hogy a maguk, illetve a Közösség érdekében készítsék el és hozzák nyilvánosságra saját táblázataikat, amelyek a lehető legteljesebb mértékben kimutatják a kölcsönhatást az irányelv és az átültető rendelkezések között,

⁽¹⁾ HL C 321., 2003.12.31.

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. cikk

Célkitűzés

Ezen irányelv célja az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében megnyilvánuló, a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés elleni küzdelem keretrendszerének kialakítása a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének tagállamokbeli végrehajtása érdekében.

2. cikk

Fogalommeghatározások

Ezen irányelv alkalmazásában:

- a) közvetlen megkülönböztetés: ha egy személlyel szemben neme miatt kevésbé kedvezően járnak el, mint ahogyan egy másik személlyel szemben hasonló helyzetben eljárnak, eljárta vagy fognak eljárni;
- b) közvetett megkülönböztetés: ha egy látszólag semleges rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat az egyik nemhez tartozó személyeket a másik nemhez tartozó személyekhez képest hátrányosan érint, kivéve ha ez a rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat jogszerű céllal objektív módon igazolható, továbbá e cél megvalósításának eszközei megfelelőek és szükségesek;
- c) zaklatás: ha egy személy nemével kapcsolatos nemkívánatos magatartásra kerül sor olyan céllal vagy hatással, amely sérti az adott személy méltóságát, és amely megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy sértő környezetet teremt;
- d) szexuális zaklatás: szexuális természetű, nemkívánatos magatartás minden formája, amely szóbeli, nem szavakkal történő vagy fizikai módon valósul meg, olyan céllal vagy hatással, amely sérti az adott személy méltóságát, és különösen amennyiben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy sértő környezetet teremt.

3. cikk

Alkalmazási kör

- (1) A Közösségre ruházott hatáskörök keretein belül ez az irányelv vonatkozik minden személyre, aki olyan árukat vagy

szolgáltatást nyújt, amelyek a nyilvánosság számára hozzáférhetőek, függetlenül attól, hogy az érintett személy a köz- vagy a magánszférához tartozik, beleértve a köztisztületeket, és amelyek a magán- és családi élet szféráin kívül elérhetőek, valamint ilyenekhez kapcsolódó ügyleteket.

- (2) Ez az irányelv nem érinti az egyén szabadságát a szerződéses partner megválasztása tekintetében, amennyiben a szerződéses partner kiválasztása nem a nemi hovatartozáson alapul.

- (3) Ez az irányelv nem vonatkozik a média tartalmára, a hirdetésekre, illetve az oktatásra.

- (4) Ez az irányelv nem alkalmazandó foglalkoztatási és szakmai ügyekre. Ez az irányelv nem alkalmazandó önálló vállalkozói ügyekre, amennyiben ezek az ügyek egy másik közösségi jogi aktus hatálya alá tartoznak.

4. cikk

Az egyenlő bánásmód elve

- (1) Ezen irányelv alkalmazásában a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy
 - a) nincs nemi hovatartozáson alapuló közvetlen megkülönböztetés, beleértve a nők terhesség és anyaság miatti kevésbé kedvező bánásmódban történő részesítését;
 - b) nincs nemi hovatartozáson alapuló közvetett megkülönböztetés.
- (2) Ez az irányelv nem érinti a terhesség és anyaság vonatkozásában a nők védelmét szolgáló, őket kedvezőbb bánásmódban részesítő rendelkezéseket.
- (3) Ennek az irányelvnek az értelmében a zaklatás és a szexuális zaklatás a nemi alapon történő megkülönböztetésnek minősül, ezért tilos. Az a tény, hogy egy személy visszautasítja az ilyen magatartást, vagy tűri azt, nem használható fel az adott személyt érintő döntés alapjául.
- (4) Az olyan utasítás, amely nemi alapon történő közvetlen vagy közvetett megkülönböztetésére szólít fel, ennek az irányelvnek az értelmében hátrányos megkülönböztetésnek minősül.

- (5) Ez az irányelv nem zárja ki az eltérő bánásmód alkalmazását, ha törvényes cél objektíve igazolja az áruk és szolgáltatások tekintetében kizárólag vagy elsősorban az egyik nem tagjainak történő nyújtást, és a cél elérésére irányuló eszközök megfelelőek és szükségesek.

5. cikk

Biztosításmatematikai tényezők

(1) A tagállamok biztosítják, hogy legkésőbb 2007. december 21. után kötött valamennyi új szerződésben a biztosítási, illetve azzal kapcsolatos pénzügyi szolgáltatások alkalmazásakor a biztosítási díjak és juttatások számításában a nemi hovatartozás tényezőként történő számbavétele az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban nem eredményez különbséget.

(2) Az (1) bekezdéstől eltérve a tagállamok 2007. december 21. előtt dönthetnek úgy, hogy megengednek arányos különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban, ha a vonatkozó és pontos biztosításmatematikai és statisztikai adatok alapján a nemi hovatartozás alkalmazása a kockázatelemzésben meghatározó tényező. Az érintett tagállamok gondoskodnak arról, hogy a nemi hovatartozás döntő biztosításmatematikai tényezőként történő alkalmazására vonatkozó pontos adatokat összeállítsák, közvétegyék és rendszeresen frissítsék, és erről a Bizottságot tájékoztatják. Ezek a tagállamok 2007. december 21. után öt évvel, a 16. cikkben említett bizottsági jelentést figyelembe véve, döntésüket áttekintő értékelésnek vetik alá, és ennek eredményét megküldik a Bizottságnak.

(3) A terhességgel és anyasággal kapcsolatos költségek semmiképp nem eredményezhetnek az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban különbségeket.

A tagállamok a jelen bekezdésnek történő megfeleléshez szükséges intézkedések végrehajtását legfeljebb 2007. december 21-től számított két évig halaszthatják. Ebben az esetben az érintett tagállamok haladéktalanul értesítik a Bizottságot.

6. cikk

Pozitív intézkedések

A nők és férfiak közötti teljes egyenlőség gyakorlati megvalósításának biztosítása céljából az egyenlő bánásmód elve nem akadályoz meg egyetlen tagállamot sem olyan különleges intézkedések fenntartásában és elfogadásában, amelyek a faji vagy etnikai származásból adódó hátrányok kiküszöbölésére és ellen-súlyozására irányulnak.

7. cikk

Minimumkövetelmények

(1) A tagállamok bevezethetnek vagy fenntarthatnak olyan rendelkezéseket, amelyek az egyenlő bánásmód elvének védelme szempontjából kedvezőbbek, mint amelyeket ez az irányelv meghatároz.

(2) Ennek az irányelvnek a végrehajtása semmilyen körülmények között nem szolgálhat a megkülönböztetés elleni védelmi szint csökkentésének igazolására ahhoz képest, amelyet a tagállamok az irányelv által szabályozott körben már biztosítanak.

II. FEJEZET

JOGORVOSLAT ÉS VÉGREHAJTÁS

8. cikk

Jogvédelem

(1) A tagállamok biztosítják, hogy minden személy, akit saját állítása szerint az egyenlő bánásmód elvének be nem tartása miatt sérelem ért, az ebből az irányelvből eredő igényeit bírói és/vagy közigazgatási úton – a tagállamok által szükségesnek vélt esetben akár békéltető eljárás útján is – érvényesíthesse annak a viszonynak a megszűnte után is, amelyben a megkülönböztetés állítólagosan történt.

(2) A tagállamok nemzeti jogrendszerük keretében meghozzák azokat az intézkedéseket, amelyekkel valódi és hatékony kártérítés, illetve jóvátétel biztosítható – a tagállamok döntése alapján – a jelen irányelv szerinti megkülönböztetést elszenvedő személy részére az őt ért veszteségért vagy kárért; mindez visszatartó erejű és arányos az elszenvedett kárral. Az ilyen kártérítést vagy jóvátételt nem lehet felső határ meg-szabásával korlátozni.

(3) A tagállamok biztosítják, hogy azok az egyesületek, szervezetek vagy egyéb jogi személyek, amelyeknek a nemzeti jog által szabályozott kritériumokkal összhangban törvényes érde-kükben áll az ebben az irányelvben előírt rendelkezések betar-tásának biztosítása, a sértett személy nevében vagy támogatója-ként, annak beleegyezésével, az ebből az irányelvből eredő köte-lezettségek teljesítéséért folytatott bírósági és/vagy közigazgatási eljárásban részt vehessenek.

(4) Az (1) és (3) bekezdés nem érinti azokat a nemzeti jogszabályokat, amelyek az egyenlő bánásmód elve tekintetében az eljárás megindításának határidejét szabályozzák.

9. cikk

Bizonyítási teher

(1) A tagállamok nemzeti igazságszolgáltatási rendszerükkel összhangban meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az alperesnek kelljen bizonyítania, hogy az egyenlő bánásmód elve nem sérült, abban az esetben, ha azok a személyek, akiket saját állításuk szerint az egyenlő bánásmód elvének be nem tartása miatt sérelem ért, a bíróság vagy más, hatáskörrel rendelkező hatóság előtt olyan tényeket bizonyítanak, amelyekből vélelmezni lehet, hogy közvetlen vagy közve-tett megkülönböztetés történt.

(2) Az (1) bekezdés nem gátolja a tagállamokat a felperesre kedvezőbb bizonyítási szabályok bevezetésében.

(3) Az (1) bekezdést nem alkalmazandó büntető eljárásokra.

(4) Az (1), (2) és (3) bekezdés alkalmazandó a 8. cikk (3) bekezdése szerinti eljárásokra is.

(5) A tagállamok eltekinthetnek az (1) bekezdés alkalmazásától olyan eljárások esetén, ahol a bíróságnak vagy más hatáskörrel rendelkező hatóságnak kell kivizsgálnia az ügy tényállását.

10. cikk

Viktimizáció

A tagállamok a nemzeti jogrendszerükbe olyan intézkedéseket vezetnek be, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az egyéneket megvédjék a panaszra vagy az egyenlő bánásmód elvének betartására indított eljárásra válaszként alkalmazott hátrányos bánásmódtól vagy hátrányos következményektől.

11. cikk

Párbeszéd az érdekeltekkel

Az egyenlő bánásmód elvének előmozdítása céljából a tagállamok ösztönzik a párbeszédet azon érdekeltekkel, amelyeknek törvényes érdekükben áll, hogy – a nemzeti jogrendszerrel és gyakorlattal összhangban – hozzájáruljanak a nemi alapon történő megkülönböztetés elleni küzdelemhez az árukhoz és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok nyújtása terén.

III. FEJEZET

AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓD ELŐMOZDÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ SZERVEK

12. cikk

(1) A tagállamok kijelölnék egy vagy több szervet, amelyek feladata annak ösztönzése, hogy a személyek faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetés nélküli egyenlő bánásmódja megvalósuljon. Ezek a szervek az emberi jogok vagy az egyének jogainak védelmére nemzeti szinten hivatott intézmények részét képezhetik.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a testületek hatásköre kiterjedjen arra, hogy:

a) az áldozatok és a 7. cikk (3) bekezdésében említett egyesületek, szervezetek vagy más jogi személyek jogainak sérelme nélkül önálló segítséget nyújtsanak a megkülönböztetés áldozatainak a megkülönböztetés miatti panaszaik érvényesítése során;

b) független vizsgálatokat folytassanak a megkülönböztetés tárgyában;

c) független jelentéseket adjanak ki, és javaslatot tegyenek bármely kérdésben, amely összefügg az ilyen megkülönböztetéssel.

IV. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

13. cikk

Az irányelvnek való megfelelés

A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy az ezen irányelv körébe eső területen az egyenlő bánásmód elvét tiszteletben tartsák az árukhoz és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés, illetve és azok nyújtása tekintetében, és különösképpen, hogy:

a) az egyenlő bánásmód elvével ellentétes minden törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezést hatályon kívül helyezzenek;

b) az egyenlő bánásmód elvével ellentétes minden szerződéses rendelkezést, vállalkozási belső szabályt, valamint a profitorientált és non-profit egyesületekre vonatkozó szabályt semmissé nyilvánítsanak vagy nyilváníthatnak, illetve módosítsanak.

14. cikk

Szankciók

A tagállamok megállapítják az ennek az irányelvnek megfelelően elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciók szabályait, és meghoznak minden szükséges intézkedést, hogy biztosítsák ezek alkalmazását. A szankcióknak, amelyek az áldozat számára fizetendő kártérítést is magukban foglalhatják, hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük. A tagállamok legkésőbb 2007. december 21-ig értesítik ezekről a rendelkezésekről a Bizottságot, és haladéktalanul bejelentenek valamennyi későbbi, ezeket érintő módosítást.

15. cikk

Tájékoztatás

A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a tagállam egész területén az összes megfelelő eszköz segítségével tájékoztassák az érintett személyeket, például a munkahelyükön az ezen irányelv alapján hozott rendelkezésekről, valamint a már hatályos, vonatkozó rendelkezésekről.

16. cikk

Jelentések

(1) A tagállamok az ezen irányelv alkalmazásával kapcsolatos minden rendelkezésre álló információt közölnek a Bizottsággal legkésőbb 2009. december 21-ig, és utána ötévenként.

A Bizottság összefoglaló jelentést készít, mely tartalmazza a tagállamok aktuális gyakorlatának áttekintését a 4. cikk vonatkozásában, a biztosítási díjak és juttatások számításában a nemi hovatartozás tényezőként történő alkalmazásával kapcsolatban. Ezt a jelentést legkésőbb 2010. december 21-ig benyújtja az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. A Bizottság a jelentését, szükség szerint, az irányelv módosításáról szóló javaslatokkal kíséri.

(2) A bizottsági jelentés figyelembe veszi az érdekelttek szempontjait.

17. cikk

Átültetés a nemzeti jogba

(1) A tagállamok legkésőbb 2007. december 21-ig hatályba léptetik az ezen irányelvnek való megfeleléshez szükséges törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket. Ezen rendelkezések szövegét haladéktalanul közlik a Bizottsággal.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket az intézkedéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

(2) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguk azon főbb rendelkezéseinek szövegét, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területeken fogadnak el.

18. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetésének napján lép hatályba.

19. cikk

Címzettek

Ezen irányelv címzettjei a tagállamok.

Kelt Brüsszelben, 2004. december 13-án.

a Tanács részéről

az elnök

B. R. BOT